نگاه

نگاهی به چند کتاب شاخص درباره شهید حسین همدانی

در زمان حیات سردار حسین همدانی چندین کتاب از خاطرات و مجاهدت‌های ایشان منتشر شد که جزو کتاب‌های شاخص ادبیات دفاع مقدس به شمار می‌روند. پس از شهادت سردار همدانی، چندین کتاب دیگر در رابطه با شخصیت و زندگی این سردار بزرگ انتشار یافت که مخاطبان زیادی بین طرفداران پیدا کرد.

■ مهتاب خین

«مهتاب خین» پرمخاطب‌ترین کتاب درباره شهید همدانی به شمار می‌رود. این کتاب زندگی شهید همدانی از دوران انقلاب، کردستان و دفاع مقدس را به اهتمام حسین بهزاد بیان می‌کند. سردار همدانی روایتگر خاطراتش از دفاع مقدس در این کتاب است. شهید همدانی در «مهتاب خین» به خوبی نحوه انجام دو عملیات بزرگ فتح‌المبین و بیت‌المقدس را شرح می‌دهد و از مجاهدت‌های رزمندگان استان همدان می‌گوید.

■ تکلیف است برادر

«تکلیف است برادر» ماحصل گفت‌وگو با شهید همدانی است که مبارزات انقلابی، خاطرات مربوط به تأسیس سپاه پاسداران، جنگ با ضدانقلاب در کردستان و ناگفته‌هایی از نبرد با دشمن در جبهه غرب را دربر می‌گیرد. این کتاب نیز به همت حسین بهزاد به چاپ رسیده و خواننده می‌تواند اتفاقات مهم زندگی راوی را از زبان خودش بخواند.

■ مزد مقاومت از مجموعه کتب فاتحان خرمشهر

«مزد مقاومت» سی و دومین کتاب از مجموعه «فاتحان خرمشهر» است. شهید همدانی در این کتاب به شرح ماوقع فتح خرمشهر از نگاه خود پرداخته است. او در کتاب از نقشش در جریان این اتفاق بزرگ تاریخی می‌گوید. در کتاب اطلاعات خوبی از وضعیت شهر در دوران دفاع مقدس و چگونگی مبارزه برای آزادسازی‌اش را شرح می‌دهد. مقاومت نیروهای مردمی و حضور پررنگ زنان در جبهه از نکات مهم کتاب به شمار می‌رود.

■ خداحافظ سالار

«خداحافظ سالار» از شاخص‌ترین کتاب‌هایی است که پس از شهادت حاج‌حسین همدانی به نگارش درآمده است. این کتاب خاطرات پروانه چراغ‌نوروزی همسر شهید را دربر می‌گیرد و خیلی زود به چاپ هفتادم رسیده است. جریان نگارش کتاب به سال ۱۳۹۰ و زمانی که شهید همدانی در اوج بحران سوریه، خانواده‌اش را به این کشور می‌برد، برمی‌گردد. پس از بازگشت به ایران، همسر شهید شروع به تحریر خاطراتش می‌کند که شهید همدانی نقش پررنگی در این خاطرات دارد. نویسنده کتاب، حمید حسام، یکی از چهره‌های بنام ادبیات پایداری است.

■ ساعت ۱۶ به وقت حلب

پیشکسوتان دفاع مقدس شهید همدانی را استاد جنگ‌های نامتقارن می‌دانستند. کتاب «ساعت ۱۶ به وقت حلب» شامل ۶۵ خاطره کوتاه به همراه عکس در موضوعات مختلف از شهید همدانی است. این کتاب به شکلی نظرات و خاطرات دیگران از هنرمندان گرفته تا خانواده شهید همدانی در مورد این مرد ماندگار در تاریخ مقاومت است. گلعلی بابایی گردآورنده «ساعت ۱۶ به وقت حلب» در مورد کتاب چنین می‌گوید: ما تمام تلاشمان را کرده‌ایم که این کتاب به ورطه شعار نیفتد و چون کتاب براساس واقعیت و اتفاق‌های زندگی نوشته شده بسیار مستند و ملموس برای مخاطب روایت می‌شود. این کتاب که به اهتمام زهرا همدانی و سیدحسن شکری تهیه شده در سال ۹۵ به چاپ رسید.

همسر سردار شهید حاج‌حسین همدانی در گفت‌وگو با «جوان» از ۴ سال دوری و فراق یار می‌گوید

نبودن‌های حاج‌حسین را هم عاشقانه تحمل کردم

■ صغری خیل‌فرهنگ

۱۶ مهرماه امسال، چهار سال از عروج ملکوتی سردار شهید حاج‌حسین همدانی می‌گذرد. به قول همسر شهید، تا به حال او و حاج‌حسین این قدر از هم دور نبوده‌اند. حاجی مردی بود که عمرش را وقف جهاد کرد و در طول دوران زندگی مشترک‌ش، بارها به مأموریت رفت و کمتر در خانه بود. او زندگی‌اش را وقف اعتلای نظام اسلامی کرد و عاقبت نیز در همین مسیر به شهادت رسید. گفت‌وگوی ما با پروانه چراغ‌نوروزی همسر شهید را پیش رو دارید.

شما و شهید همدانی نسبت فامیلی دارید و آشنایی‌تان هم از این طریق بود؟

ایشان پسر عمه من بودند و به سنت قدیم از زمان تولد به نام هم شده بودیم. وقتی به خواستگاری من آمد، ابتدا پدرم مخالفت کرد. حسین در کارهای مبارزاتی بود، برای همین پدرم به ازدواج ما رضایت نمی‌داد و می‌گفت ایشان وضعیت مناسب و کار درستی ندارد. من موقعیت‌های خوبی برای ازدواج داشتم اما مادرم خلاف پدر فکر می‌کرد. ایشان می‌گفت همین که حسین نماز می‌خواند و ایمان و اعتقاد دارد، ارزش بالایی برای ما دارد. مادرم خیلی ایشان را دوست داشت. بعدها با اصرار و صحبت‌های مادرم، بابا به وصلت من و حسین رضایت داد. آذر سال ۱۳۵۶ من و حسین با هم ازدواج کردیم و زندگی مشترک‌مان را از یک اتاق و آشپزخانه‌ای مشترک با عمه‌ام شروع کردیم. شروعی بود بر ۳۸ سال زندگی مشترک‌مان و همسنگری‌ام با حاج‌حسین همدانی. من مسیر زندگی‌ام را آگاهانه انتخاب کرده بودم و کاملاً می‌دانستم که قرار است در چه مسیری گام بردارم.

پس می‌دانستید که ایشان از مبارزان و فعالان انقلابی هستند؟

راستش فردای روز ازدواج‌مان، حاج‌حسین با ساکی پر از اعلامیه و نوارهای امام خمینی (ره) به خانه آمد. آنجا بود که متوجه میزان فعالیت‌های ایشان شدم. همسرم در جوانی با تفکرات حضرت امام (ره) آشنا شده بود. ایشان از محضر درس شهید محراب آیت‌الله مدنی که در همدان در تبعید به سر می‌بردند بهره برده بود. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل سپاه پاسداران هم حاج‌حسین اقدام به تأسیس سپاه همدان کرد و به عنوان یکی از ارکان اصلی شورای عالی فرماندهی سپاه استان همدان، فعالیتش را آغاز کرد. زندگی ما از همان روزهای اول به سختی گذشت. با آغاز جنگ تحمیلی حاج‌حسین به جبهه رفت و مسیر زندگی‌اش کلاً تغییر کرد. بعد از اتمام جنگ هم هیچ وقت لباس جهاد را از تنش خارج نکرد و همیشه پا در رکاب و آماده خدمت بود. حاجی در سمت‌ها و مسئولیت‌های زیادی خدمت کرد تا اینکه مزد ۴۰ سال مجاهدتش را در جبهه سوریه گرفت و شهید شد.

مسلماً ایشان خیلی مأموریت می‌رفت، بیشتر چه وقت‌هایی نبودن‌هایش برای‌تان سخت بود؟

حاج‌حسین همیشه در مأموریت بود حتی زمان تولد بچه‌ها هم در کنار من نبود و این مورد برای من سخت‌تر بود اما وقتی خانه بود در امور خانه کمک می‌کرد. هر کاری که می‌توانست انجام می‌داد تا نبودنش را جبران کند. بعضی اوقات البته خیلی کم پیش می‌آمد که من خرده می‌گرفتم ولی ایشان کار خودش را می‌کرد چون هدفش مشخص بود. البته طوری با من برخورد می‌کرد که نقش تربیتی داشت در کمال احترام و حفظ شأن و آرامش. من می‌دانستم که هدفش الهی بود و فقط به آرمانش که آرمان‌های انقلاب بود فکر می‌کرد.

> این دوری، دوری آمیخته با شیرینی است. همسرم در کنار ما حضور دارد و در مشکلات و مسائل همراه ما بوده و کمک می‌کند. این وعده خداست که می‌فرماید هر فردی که به شهادت می‌رسد خداوند جانشین او برای خانواده‌اش می‌شود. این را خانواده من و همه خانواده شهدا به چشم دیده و می‌بینند

نگاه شهید همدانی به جبهه مقاومت اسلامی چه بود که با محاسن سفید قدم در این جبهه گذاشت؟

حاج‌حسین بر این باور بود که سوریه عمق استراتژیک انقلاب اسلامی است. به همین خاطر از همان روزهای اول که آنجا شلوغ شد، برای کمک به مردم به این کشور رفت و در آنجا نیروهای مردمی را برای مقابله با متجاوزانی چون داعش و جبهه النصره، سازماندهی کرد. ایشان زمانی که همه ناامید بودند، به نجات ابن جبهه امیدوار بود. خود رزمندگان و مستشاران مستقر در منطقه می‌گفتند هر زمان که ناامید می‌شدیم و به اصطلاح کم می‌آوردیم به ابووهب مراجعه می‌کردیم. ابووهب نام جهادی همسرم بود.

و شما هم در سوریه با ایشان همراه بودید؟

بله من از همان ابتدا تا لحظه شهادت همراه ایشان بودم. من و دخترها چند سفر در سوریه ایشان را همراهی کردیم که شرح آن روزها در کتابی به نام «خداحافظ سالار» نوشته شده است. اجمالاً خدمت خوانندگان‌تان عرض می‌کنم که در اوج بحران‌های منطقه همراه با دخترها در کنار ایشان در دمشق بودیم و کمی بعد به توصیه خود سردار همدانی به لبنان و سپس به ایران آمدیم.

به عنوان همسر یک فرمانده شهید، نقش خانم‌ها در دفاع مقدس و دفاع از حرم را چطور توصیف می‌کنید؟

نقش زنان در دفاع مقدس و دفاع از حرم و در کل دفاع از انقلاب خیلی پررنگ است. باید به این حضور توجه خاص بشود. به نظر من جا دارد فیلمسازان، شعرا، نویسندگان و هنرمندان هم در این زمینه وارد عرصه شوند و روی این مسئله یعنی همراهی زنان و مادران شهدا و ایثارگران جبهه مقاومت که بسیار بااهمیت است، کار کنند و اثر و تولیدات هنری بسازند. هر چه بیشتر در مورد مقاومت، ایثار و صلابت زنان و همراهی‌شان کار شود برای دختران امروز و فردای انقلاب و نسل‌های بعدی، بهتر است. شما ببینید همین کتاب خاطرات بنده با عنوان «خداحافظ سالار» ظرف چند سال به چاپ هفتادم رسیده است. به این معنی مردم تشنه این مسائل هستند و از این دست خاطرات استقبال می‌کنند. کتاب‌های خاطرات خانم‌های دیگری نظیر دختر شینا، گلستان یازدهم و بسیاری دیگر از این کتاب‌ها هم بسیار مورد استقبال عموم مردم قرار گرفته است.

آیا تا به حال این‌قدر از هم دور بودید؟

نه، تا به حال این قدر از هم دور نبودیم. از ۱۶ مهر سال ۱۳۹۴ تا به امروز، این دوری بین ما اتفاق افتاد. البته این دوری، دوری آمیخته با شیرینی است. همسرم در کنار ما حضور دارد و در مشکلات و مسائل همراه ما بوده و کمک می‌کند. این وعده خداست که می‌فرماید هر فردی که به شهادت می‌رسد خداوند جانشین او برای خانواده‌اش می‌شود. این را خانواده من و همه خانواده شهدا به چشم دیده و می‌بینند. در سختی‌ها و در مشکلات دست یاری شهید را حس می‌کنم. حاج‌حسین همسری مهربان، پدری دلسوز و رفیقی بامرام، مردی متواضع و بااخلاص بود و همیشه خودش را بدهکار به انقلاب و اسلام و جامعه می‌دید.

سخن پایانی؟

در پایان می‌خواهم توصیه‌ای به خوانندگان‌تان بکنم؛ بیشتر به خانم‌ها، اولاً زندگی را سخت نگیرید، زندگی پستی و بلندی دارد. خود من در مدت همراهی ۳۸ ساله‌ام با حاج‌حسین، سختی‌هایی در زندگی داشتم اما این سختی‌ها را به جان دل خریدم و اجازه ندادم به زندگی عاشقانه‌ام با حاج‌حسین خللی وارد شود. سردار همدانی در این مدت حتی از من طلب یک لیوان آب هم نکردند، امیدوارم جوانان سعه صدر خود را بالا ببرند. من همراه ایشان و پا به پای ایشان از این شهر به آن شهر می‌رفتم. در کنار همسرم بودم و در واقع باید گفت اجر همراهی همسران شهدا کمتر از مجاهدت مردان خانه‌شان نیست. سردار همدانی همیشه به من می‌گفت اجر شما در صبوری است.

ایشان در وصیتنامه‌اش نوشت: «تشکر دارم از همسر عزیزم که همسنگر و همراه خوبی بودند، خداوندان شاءالله این عمل شما را ذخیره آخرت قرار دهد و اما سفارش می‌کنم مثل گذشته بدهکار به انقلاب و نظام باشی نه طلبکار. قانع باش در مقابل کمبودها یا کم‌مهری‌ها، صبر داشته باش و مراقب باش فضاسازان و خناسان تو را ناسپاس نکنند، عشق به ولایت فقیه و اطاعت کامل از ایشان سعادتمندی دنیا و آخرت را دارد.» ان شاءالله ادامه‌دهنده راه شهیدان باشیم.

یادکرد

راوی پرحوصله دفاع مقدس

■ غلامحسین بهبودی

سردار همدانی از فرماندهان طراز اول سپاه بود که در کنار خدمت به عنوان یک رزمنده در جبهه جنگ سخت، از رزم در میدان جنگ نرم نیز غافل نبود و بیشترین ارتباط و همکاری را با خبرنگاران و اصحاب رسانه داشت. اگر سوابق خدمتی او را مرور کنیم، به مواردی چون همکاری در تأسیس سپاه همدان، همکاری در تشکیل تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله(ص) در کنار چهره‌هایی چون شهید محمود شهبازی، جاویدالاثر حاج‌احمد متوسلیان و شهید همت، نخستین فرمانده لشکر ۳۲ انصارالحسین همدان، فرماندهی لشکر ۱۶ قدس گیلان، فرمانده سپاه محمد رسول‌الله(ص) تهران بزرگ و... برمی‌خوریم، اما اشتغال در چنین سمت‌هایی هرگز مانع نمی‌شد تا حاج‌حسین همدانی رسالت انتقال ارزش‌های دفاع مقدس به نسل‌های آینده را از نظر دور بدارد و همواره در این مسیر کوشا بود.

توجه به حفظ خاطرات دوران دفاع مقدس، از سوی آن عده از فرماندهان و رزمندگان دفاع مقدس اعمال می‌شد که به دوراندیشی شهرت داشتند. شهید چمران نمونه بارز چنین رزمندگانی است. او بارها همراهان و همرزمانش را به این امر مهم تشویق می‌کرد. از شهید زجاجی قائم‌مقام لشکر ۲۷ نیز نقل قولی ذکر شده به این مضمون که جنگ ما تمام‌شدنی نیست و رزمندگان باید خاطرات‌شان را ثبت کنند.

> حاج‌حسین همدانی چهره ماندگاری بود که ارزش حفظ و نقل خاطرات و داشته‌های دفاع مقدس و دفاع از حرم را به خوبی درک کرده بود. او با درک توجه به رسانه و انتقال ارزش‌های انقلابی به نسل‌های آتی، به جبهه جنگ نرم ورود یافت و راه را برای دیگر رزمندگان و فرماندهان و راویان باز کرد

در کنار نام‌هایی چون چمران و زجاجی و... حاج‌حسین همدانی را هم باید یکی از چهره‌های دوران دفاع مقدس بدانیم که گام‌های شایسته‌ای در خصوص ثبت و انتقال ارزش‌های دفاع مقدس برداشته است. او راوی پرحوصله جنگ بود که از خاطرات ارزشمندش کتاب‌های «مهتاب خین»، «تکلیف است برادر» و «فاتحان خرمشهر» برجای مانده است. کتاب‌هایی که برای نوشتن هر کدام از آنها، شهید همدانی ساعت‌ها وقت گذاشت و با حوصله وصف‌ناشدنی به نویسندگان این سه کتاب کمک کرد تا خاطراتش را ثبت کنند و برای انتقال به آیندگان به انتشار برسانند.

علاوه بر توجه به ضبط خاطرات در قالب کتاب، شهید همدانی عنایت زیادی هم به خبرنگاران و اصحاب رسانه داشت. نگارنده این مطلب به عنوان یک خبرنگار، بارها با همدانی به گفت‌وگو پرداختم و در مناسبت‌های خاصی چون هفته دفاع مقدس، سالروز فتح خرمشهر و... پای سخنانش نشستم و شاهد بودم که این رزمنده پا به سن گذاشته دوران دفاع مقدس، با چه شوق وصف‌ناپذیری داشته‌های ذهنی و خاطراتش را به خبرنگاران جوان عرضه می‌کرد. اگرچه او برخی از خاطراتش را به نویسندگان کتاب‌هایی ذکر شده ارائه داده بود اما چون به امور روزنامه‌ها و خبرگزاری اشراف داشت، از همکاری با رسانه‌ها دریغ نمی‌کرد و آنها را در نشر و انتقال هرچه بهتر ارزش‌های دفاع مقدس یاری می‌رساند.

شهید همدانی نه تنها به عرضه خاطرات جنگ که به تفهیم ارزش‌های نهفته در آن نیز توجه داشت. به عنوان نمونه او تأکید ویژه‌ای روی ذکر کامل نام عملیات فتح خرمشهر داشت و همواره تأکید می‌کرد که نام عملیات «الی بیت‌المقدس» را باید کامل ادا کرد چراکه معتقد بود حذف واژه الی از ابتدای این عملیات، از سوی آن دسته از جریان‌هایی صورت گرفته که سعی می‌کنند انقلاب و جنگ تحمیلی را محدود به مرزهای ملی کنند و از اشاعه فرهنگ انقلاب و دفاع مقدس به آن سوی مرزها و کشورهای اسلامی منطقه بیم دارند. همدانی از نسل همان رزمندگانی بود که می‌گفتند تا بانگ لاالله الا الله در تمام جهان طنین نینداخته، مبارزه ادامه دارد.

با شروع جنگ در سوریه و اعزام مستشاری رزمندگان ایرانی به کشور سوریه، همدانی نیز در این جبهه حضور یافت و این شانس را به رسانه‌ها داد که از وجود شخصی چون او در جبهه مقاومت اسلامی بهره ببرند. در توضیح باید گفت که تا مدت‌ها پخش برخی اخبار از حوزه جنگ در سوریه محرمانه تلقی می‌شد اما همدانی اندکی پیش از شهادت و زمانی که جامعه تشنه شنیدن حقایق جنگ در سوریه بود، با رعایت اصول حفاظتی، بسیاری از ناگفته‌های جبهه مقاومت اسلامی را به اطلاع عموم رساند و اولین قدم‌ها را در جهت تبیین حماسه‌آفرینی رزمندگان در آن سوی مرزها با قاطعیت برداشت.

من حیث المجموع، حاج‌حسین همدانی چهره ماندگاری بود که ارزش حفظ و نقل خاطرات و داشته‌های دفاع مقدس و دفاع از حرم را به خوبی درک کرده بود. او رزمنده‌ای خدوم بود که هدفی جز خدمت نداشت و با درک توجه به رسانه و انتقال ارزش‌های انقلابی به نسل‌های آتی، به جبهه جنگ نرم ورود یافت و راه را برای دیگر رزمندگان و فرماندهان و راویان باز کرد.

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۷۶۶

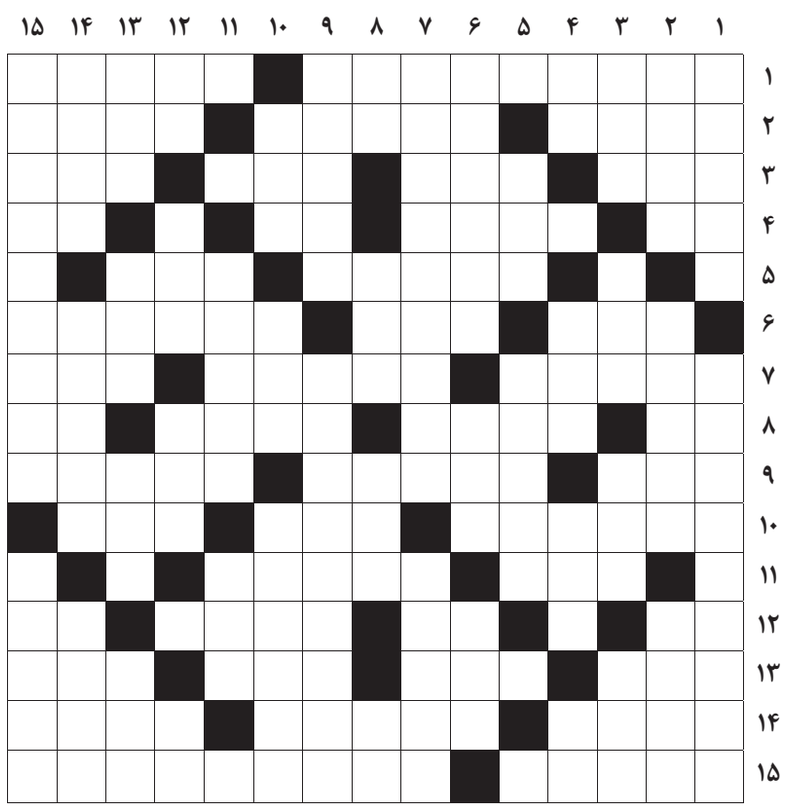

از راست به چپ

■ ۱- کنایه از کاری بی حاصل کردن است- هراسه ■ ۲- خاک نرم- پاک کردن- شیپور ■ ۳- چوبه اعدام- روش علمی- مقابل حضر- نوعی آینه ■ ۴- عدد اول- صفت سیب‌زمینی- پوستین وارونه- دریا ■ ۵- یار فرهاد- نیزار خوزستانی ■ ۶- ابر سرشانه- نوعی برنج ایرانی- منصوب کردن ■ ۷- ورم مخاط روده بزرگ- منطقه سردسیر شمال روسیه- دعای چشم زخم ■ ۸- طایفه کم‌حرف- از نیروگاه‌های اتمی کشورمان- آسیب- کوزه بزرگ ■ ۹- انعکاس صدا- پدال سوارکار- ناشایست ■ ۱۰- فیلم رامتین لوافی- قطع سینمایی- قوم آتیلا ■ ۱۱- درس کشیدنی- جعبه حروف چاپی ■ ۱۲- تصدیق انگلیسی- مرغ می‌رود- نوعی آبگوشت- تلخ ■ ۱۳- حیوان موذی- شهر شب فرانسه- جوش های ریز پوست- از بین رفتن و نابود شدن ■ ۱۴- در سال ۲۰۰۳ بهترین بازیکن اروپا شد- مساوی- ولایتی در افغانستان ■ ۱۵- یاقوت- وزیر هارون‌الرشید

از بالا به پایین

■ ۱- مجسمه سر انسان- ضرورتی برای موتورسواران ■ ۲- گودال- نیم‌تنه نظامی- معامله ■ ۳- رود بزرگ سوییس- چاق- نماز یک رکعتی- تکان شدید ■ ۴- شهر آرامگاه پروین اعتصامی- پوست درخت خرما- بهره و قسمت- رود آرام ■ ۵- گوسفند ماده- مرمت کردن ■ ۶- ملکه روسیه- ده واحد از چیزی- یقه ■ ۷- آخرین شاه ساسانی- نگارخانه ■ ۸- مادر لر- تابستان آذری- واحد اندازه‌گیری- واحد بی سر و ته ■ ۹- نام کوچک ماندلا- تعریف از کالا برای فروختن آن ■ ۱۰- عددی مقدس- سلاح رستم- وکیلی که دادگاه برای متهم انتخاب می‌کند ■ ۱۱- کیسه پول- گویند نزد ایرانیان است و بس ■ ۱۲- ماهی کنسروی- از دستگاه‌های موسیقی ایرانی- مسیر- نوعی شیرینی ■ ۱۳- مدارا کردن- تراویدن آب- امتحان- دانه گیاه ■ ۱۴- لوح فشرده- سبزی معطر و تندمزه- معیار ■ ۱۵- مهاجم رئال مادرید- موی مجعد

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۸	۶							
			۱	۷	۵		۶	
						۷		
							۷	۵
۱	۹	۲						
				۴	۸			
	۲	۳						
			۶	۵	۹			
۶					۲	۱	۹	

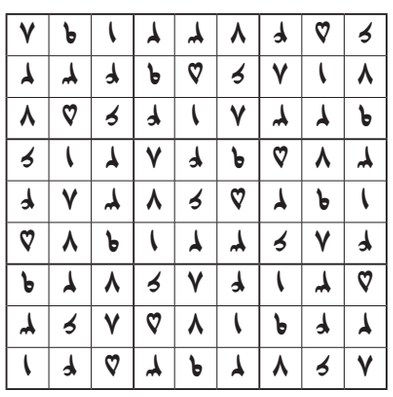

جدول کلمات متقاطع
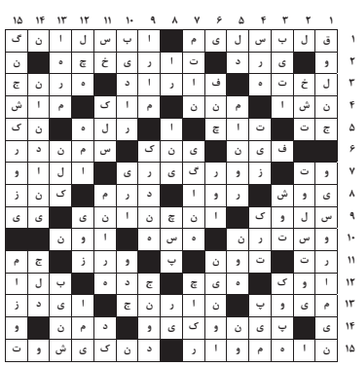
پاسخ جدول شماره ۵۷۶۵